

Beslutsinstans: Folkhälsorådet

Datum och tid: Onsdag 6 september 2023 Kl. 09:00-11:30

Plats: Centrumhuset

- 1 **Val av protokolljusterare och justeringsdag**
- 2 **Genomgång och godkännande av dagordningen**
- 3 **Protokoll folkhälsorådet 2023** **2023/199** **2 - 16**
- 4 **Folkhälsoinsatser som är igång** **17 - 19**

Kl. 09.20- Faraah Mohamud,
Verksamhetsutvecklare Studieförbundet
Vuxenskola tillsammans med Felicia
Ödegaard, kulturarbetare ABF, informerar
om ”Epa-dunk”.
- 5 **Beslutade folkhälsoinsatser som skall påbörjas** **20 - 24**
- 6 **Förslag på nya prioriterade folkhälsoområden 2024–2025** **25 - 30**
- 7 **Förslag till handlingsplan för suicidprevention** **31 - 32**
- 8 **Information ifrån folkhälsostrateg**
- 9 **Information om kommande folkhälsoinsatser**
- 10 **Ordförande informerar**
- 11 **Nästa sammanträde 2023-11-22**

Linda Jansson (M)
Folkhälsorådets ordförande

Alexander Karlsson
Nämndadministration

Datum och tid: onsdag 24 maj 2023, kl. 09:00-12:00

Plats: Centrumhuset

Beslutande:

Linda Jansson (M), ordförande

Liza Kettil (S), VGR, vice ordförande

Margurithe Zellén (KD)

Faraah Mohamud (C)

Övriga närvarande:

Urban Henriksson (S)

Hanna Clemens (SD)

Marcus Larsson, folkhälsostrateg

Jolin Sewén, Fyrbodals kommunalförbund § 20

Utses att justera: Liza Kettil

Paragrafer 14–
24

Underskrifter

Ordförande:

Linda Jansson (M)

Justerare:

Liza Kettil

Sekreterare:

Marcus Larsson

Innehållsförteckning

§ 14	Val av protokolljusterare	3
§ 15	Genomgång och godkännande av dagordning	4
§ 16	Föregående protokoll	5
§ 17	Förslag på nya prioriterade områden 2024–2027	6
§ 18	Folkhälsoinsatser	7
§ 19	Information ifrån folkhälsostrateg	8
§ 20	Information från Jolin Sewén, processledare suicidprevention Fyrbodals kommunförbund, informerar om suicidprevention	9
§ 21	Information från delregionala nämnden norra (DRNN) skicka med mötesanteckningar ifrån mötet 9/5 när de kommer.	10
§ 22	Folkhälsopris, går till Bo och Lisbeth Jacobsson i Högsäters Tennisklubb	11
§ 23	Folkhälsopris Förslag att höja till 5000kr då vi ligger lägst i hela Fyrbodal samt har få nomineringar.	12
§ 24	Mötesdagar: 6/9 och 22/11	13
	Övriga frågor	14

Folkhälsorådet

FHR § 14

Val av protokolljusterare

Folkhälsorådets beslut

Linda Jansson (M)

Liza Kettil, VGR

Justering

Utdragsbestyrkande

Folkhälsorådet

FHR § 15
Genomgång och godkännande av dagordning

Folkhälsorådets beslut
Dagordningen godkänts.

Justering			Utdragsbestyrkande
-----------	--	--	--------------------

FHR § 16
Föregående protokoll

Folkhälsorådets beslut
Läggs till handlingarna.

Justering			Utdragsbestyrkande
-----------	--	--	--------------------

FHR § 17

Förslag på nya prioriterade områden 2024–2027

Folkhälsorådets beslut

Informationen läggs till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Marcus Larsson, folkhälsostrateg, informerar om arbetet med att ta fram nya prioriterade områden inom folkhälsa. Rådets medskick och tankar till prioriterade områden är följande:

- Barn och unga
- Äldres hälsa
- Psykisk hälsa

Folkhälsostrateg kommer återkomma med färdigt förslag till prioriterade folkhälsoområden till nästa folkhälsoråd den 2023-09-06.

Justering			Utdragsbestyrkande
-----------	--	--	--------------------

FHR § 18

Folkhälsoinsatser

Folkhälsorådets beslut

Läggs till handlingarna.

Sammanfattning

Den av rådet beviljade insatsen på 300000kr för en ”samordnande socialsekreterare” kommer inte att bli av. Orsaken är att socialnämnden inte anser att det finns budget för det i nuläget och dessutom har processen kring en rekrytering av tjänsten inte ens kommit igång fram till dagens datum (24/5).

Kontentan av detta är att vi nu får en förändring i budgeten och att det finns 300000kr som rådet har till sitt förfogande att använda under 2023.”

Övriga insatser som är igång är följande:

Hjälpoteket: Arbetet fortlöper enligt plan. De har varit i Lidköping och tittat på material för inköp, de planerar att ha gjort inköp och kunna starta upp i augusti.

Vårt Färgelanda (Slingor): Folkhälsostrateg, Marcus Larsson, har haft ett möte med dem där de förklarat och visat hur de tänkt med slingorna. Projektledarna har haft kontakt med markägare och avser att få ett skriftligt godkännande av dem innan sommaren.

Lelångens gång- och cykelbana (bänkar): Inget nytt sen senast, deras plan är att bygga bänkarna innan midsommar.

FHR § 19

Information ifrån folkhälsostrateg

Folkhälsorådets beslut

Informationen läggs till handlingarna.

Folkhälsorådet beslutar att godkänna ansökan om 60 000 kr till Machofabriken, Valboskolan 7–9.

Folkhälsorådet beslutar att ställa sig bakom förslaget avseende samverkanskonferens kring våld i nära relation och därmed medverka med 12 000 kr som folkhälsostrateger i Fyrbodal avser att arrangera under hösten 2023.

Folkhälsorådet beslutar att ge ordförande i folkhälsorådet delegation att ta beslut avseende "SeniorOnsdag" och "Bengtssons dörrar".

Sammanfattning av ärendet

Marcus Larsson, Folkhälsostrateg, informerar kring följande delar:

- Machofabriken och ansökan om medel för den som kommer ifrån Valboskolan 7–9.
- "Bengtsson på dörren"
- "SeniorOnsdag"
- arbetet som gjorts/görs för att skapa något för kommunens motorburna ungdomar. Motorklubben och unga örnar har kontaktats, men ännu är inget arbete igång.
- LUPP
- Folkhälsoforum kommer att vara i Trollhättan 2023-09-08, Färgelandas bidrag kring ett gott exempel på en folkhälsoinsats som utförts med medel ifrån folkhälsorådet kommer att vara välkommen på middag. Detta utifrån förslag ifrån kommunens tidigare folkhälsostrateg.

FHR § 20

Information från Jolin Sewén, processledare suicidprevention Fyrbodals kommunförbund, informerar om suicidprevention

Folkhälsorådets beslut

Informationen läggs till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Jolin Sewén, processledare kring suicidprevention, Fyrbodals kommunalförbund, informerar om följande delar:

- fakta om suicid i Sverige
- hur suicid kan förebyggas
- hälften av Fyrbodals kommuner har en handlingsplan kring suicidprevention, Färgelanda är inte en av dem
- det genomsnittliga suicidtalet är lägre i Färgelanda än snittet i hela landet
- att hon själv kan bidra med kunskap, utbildningsinsatser, stötta i framtagandet av handlingsplan.
- utbildningsinsatser som finns inom berört ämne.
- Färgelanda är en prioriterad kommun för henne i sitt uppdrag då kommunen ligger efter i det suicidpreventiva arbetet.
- tips om bra webbsidor.

Under Jolins information presenteras en film ifrån Åmål som ett gott exempel på hur det suicidpreventiva arbetet kan fungera.

Under informationen berättar Marcus Larsson, folkhälsostrateg, hur planen kring Färgelandas arbete med suicidprevention ser ut där det under hösten förhoppningsvis kommer inledas en utbildningsinsats bland kommunens anställda för att därefter gå vidare med framtagandet av en handlingsplan för det suicidpreventiva arbetet.

Linda Jansson (M), ordförande i Folkhälsorådet önskar att Marcus som folkhälsostrateg information vid kommande sammanträde 2023-09-06 kring kommande utbildningsinsats ska sprids vidare i kommunen genom samarbete med kommunikationsstrategen.

FHR § 21

Information från delregionala nämnden norra (DRNN) skicka med mötesanteckningar ifrån mötet 9/5 när de kommer.

Folkhälsorådets beslut

Informationen läggs till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Liza Kettil, VGR, informerar att det har varit dialoger i Dalsland, Bohuslän och i Trestad där man har diskuterat sjukvård i synnerhet.

Liza informerar även om att ett folkhälsoavtal skall harmonisera bättre mellan de olika nämnderna är på väg att tas fram.

Justering			Utdragsbestyrkande
-----------	--	--	--------------------

FHR § 22

**Folkhälsopris, går till Bo och Lisbeth Jacobsson i Högsäters
Tennisklubb**

Folkhälsorådets beslut

Folkhälsorådet beslutar att folkhälsopriset kommer att gå till Bo och Lisbeth Jacobsson.

FHR § 23

Folkhälsopris

Folkhälsorådets beslut

Folkhälsorådet beslutar att höja folkhälsopriset till 5000 kr fr o m 2023.

Sammanfattning av ärendet

Orsaken till höjning av folkhälsopriset beror på att statusen på priset behöver höjas, i år inkom det endast en nominering till vem som skulle få priset. Färgelanda kommun i jämförelse med närliggande kommuner har haft en låg prissumma på 1 000 kr medan andra kommuner har haft 5 000, 6 000 eller 10 000 i prissumma.

Priset finansieras av folkhälsomedel och godkänns av folkhälsorådet.

FHR § 24

Mötesdagar: 6/9 och 22/11

Nästa sammanträde för Folkhälsorådet äger rum den 6 september 2023.

Justering			Utdragsbestyrkande
-----------	--	--	--------------------

FHR § K
Övriga frågor

Inga övriga frågor inkom under sammanträdet.

Detta dokument är elektroniskt signerat och juridiskt bindande.

FHR § 18

Folkhälsoinsatser

Folkhälsorådets beslut

Läggs till handlingarna.

Sammanfattning

Den av rådet beviljade insatsen på 300000kr för en "samordnande socialsekreterare" kommer inte att bli av. Orsaken är att socialnämnden inte anser att det finns budget för det i nuläget och dessutom har processen kring en rekrytering av tjänsten inte ens kommit igång fram till dagens datum (24/5).

Kontentan av detta är att vi nu får en förändring i budgeten och att det finns 300000kr som rådet har till sitt förfogande att använda under 2023."

Övriga insatser som är igång är följande:

Hjälpoteket: Arbetet fortlöper enligt plan. De har varit i Lidköping och tittat på material för inköp, de planerar att ha gjort inköp och kunna starta upp i augusti.

Vårt Färgelanda (Slingor): Folkhälsostrateg, Marcus Larsson, har haft ett möte med dem där de förklarat och visat hur de tänkt med slingorna.

Projektledarna har haft kontakt med markägare och avser att få ett skriftligt godkännande av dem innan sommaren.

Lelångens gång- och cykelbana (bänkar): Inget nytt sen senast, deras plan är att bygga bänkarna innan midsommar.

Kansli-och IT avdelningen
Folkhälsostrateg
Marcus Larsson

Beslut
2023-06-28
2023/182

Beslut av ordförande i Folkhälsorådet

Beslut avseende sommaraktivitet motorburen ungdom

Beslut

Folkhälsorådets ordförande Linda Jansson (M) beslutar att godkänna 7 000 kronor till sommaraktiviteten "Epa-dunk".

Ärendebeskrivning

I Färgelanda kommun finns det en stor del av de unga som skulle kunna kategoriseras som motorburna. Det är a-traktorer, epa-traktorer och mopeder som är deras fortskaffningsmedel men också i många fall stora hobby. Att möta upp denna grupp är något som vi i kommunen under tid försökt få till men det har funnits svårigheter i hur detta skulle se ut samt vem som skulle ansvara för det. ABF och studieförbundet vuxenskolan har nu bestämt att de skall möta upp denna grupp med något de kommer kalla "Epa-dunk". De kommer att erbjuda fyra (4) stycken träffar i Färgelanda med olika aktiviteter, deras programbeskrivning är:

"Kom och grilla korv, spela bingo, skapa tillsammans, lyssna på Epa-dunk samt höra grejen med föreningsliv och hur vi kan påverka vår egna fritid på bygden".

Tanken är att gruppen kommer ha en avslutande utställning av sina epa-traktorer på Harvens Dag den 2 september 2023.

Beslutsunderlag

Protokoll Folkhälsorådet, dat 2023-05-24

Marcus Larsson
Folkhälsostrateg

Detta dokument är elektroniskt signerat och juridiskt bindande.

Förtroendevald: Linda Jansson

FHR § 19**Information ifrån folkhälsostrateg****Folkhälsorådets beslut**

Informationen läggs till handlingarna.

Folkhälsorådet beslutar att godkänna ansökan om 60 000 kr till Machofabriken, Valboskolan 7–9.

Folkhälsorådet beslutar att ställa sig bakom förslaget avseende samverkanskonferens kring våld i nära relation och därmed medverka med 12 000 kr som folkhälsostrateger i Fyrbodal avser att arrangera under hösten 2023.

Folkhälsorådet beslutar att ge ordförande i folkhälsorådet delegation att ta beslut avseende "SeniorOnsdag" och "Bengtssons dörrar".

Sammanfattning av ärendet

Marcus Larsson, Folkhälsostrateg, informerar kring följande delar:

- Machofabriken och ansökan om medel för den som kommer ifrån Valboskolan 7–9.
- "Bengtsson på dörren"
- "SeniorOnsdag"
- arbetet som gjorts/görs för att skapa något för kommunens motorburna ungdomar. Motorklubben och unga örnar har kontaktats, men ännu är inget arbete igång.
- LUPP
- Folkhälsoforum kommer att vara i Trollhättan 2023-09-08, Färgelandas bidrag kring ett gott exempel på en folkhälsoinsats som utförts med medel ifrån folkhälsorådet kommer att vara välkommen på middag. Detta utifrån förslag ifrån kommunens tidigare folkhälsostrateg.

Kansli-och IT avdelningen
Folkhälsostrateg
Marcus Larsson

Beslut
2023-06-28
2023/182

Beslut av ordförande i folkhälsorådet

Beslut avseende Bengtsson på dörren

Beslut

Folkhälsorådets ordförande Linda Jansson (M) beslutar att godkänna utbildningssektorns ansökan om 35 000 kronor för att genomföra teaterföreställningen "Bengtsson på dörren".

Ärendebeskrivning

I denna föreställning får vi möta och följa en ensamstående pappa och hans 14-åriga son i deras kamp med livet kring alkoholens baksida. Pjäsen baseras på skådespelarnas egna erfarenheter. Direkt efter föreställningen ingår det ett samtal med eleverna tillsammans med elevhälsan samt representanter ifrån socialtjänsten. Detta för att de på plats skall kunna informera vilken typ av stöd en kan få och på vilket sätt det går till.

Under detta samtal tas det upp att:

- Det är aldrig ett barns fel att någon vuxen dricker alkohol.
- Du är inte ensam om att uppleva dessa saker.
- Vikten av att berätta för någon vuxen som du känner förtroende för.
- Samt kanske det viktigaste av allt, att det finns hopp och hjälp.

Som ett led i detta hoppas vi kunna bidra med att lyfta bort skam och skuld ifrån de barn som växer upp med liknande beroendeproblematik i sin närhet. Att ha både elevhälsoteam och socialtjänst på plats känns viktigt då det direkt skall kunna fångas upp och informeras om hjälpen som finns. En ytterligare positiv aspekt att ha med representant ifrån socialtjänsten är att det blir ett steg i att ta bort stigmatiseringen och i vissa fall motstånd som finns till socialtjänsten.

I detta koncept ingår också arbetsmaterial till skolpersonalen så att de skall kunna hjälpa dem att fortsätta diskutera ämnet med eleverna i klassrummet. Teaterpjäsen, med efterföljande gruppdiskussioner, kommer att nå kommunens alla elever i åk fem (5), sex (6) och sju (7) som går på någon av de kommunala skolorna.

Beslutet fattat med stöd av
Protokoll Folkhälsorådet, dat 2023-05-24

Marcus Larsson
Folkhälsostrateg

Detta dokument är elektroniskt signerat och juridiskt bindande.

Förtroendevald: Linda Jansson

Kansli-och IT avdelningen
Folkhälsostrateg
Marcus Larsson

Beslut
2023-06-28
2023/182

Beslut av ordförande i Folkhälsorådet

Beslut avseende SeniorOnsdag

Beslut

Folkhälsorådets ordförande Linda Jansson (M) beslutar att godkänna bibliotekets ansökan om 155 000 kronor för att genomföra insatsen ”SeniorOnsdag”.

Ärendebeskrivning

”SeniorOnsdag” har för avsikt att tillgängliggöra aktiviteter som främjar såväl fysisk hälsa som psykiskt välbefinnande och främjar ett hälsosamt åldrande för kommunens äldre population. Grundtanken är att en dag i veckan arrangera olika typer av aktiviteter för seniorer. Målet är att erbjuda en palett av olika aktiviteter som samtliga på ett eller annat sätt bidrar till friskvård och ökat välbefinnande. För att få detta projekt levande och att det skall fortsätta bestå även efter projekttidens slut är det viktigt att arbeta in konceptet där dag, tid och utgångsplats är den samma hela tiden. Med en konstant struktur kring tid och plats så kommer däremot innehållet vara varierande där gruppens önskemål också skall beaktas. Tanken att det kommer startas en projektgrupp med representanter från kommunens pensionärsföreningar, studieförbund, frivilligorganisationer och övriga intresserade och dessa kommer att vara med i planering av innehåll för ”SeniorOnsdag”. Under året då medlen avses användas kommer en bibliotekarie lägga 20% för planering, marknadsföring samt skapa strukturer för att ”SeniorOnsdag” skall vara levande även efter projekttidens slut, målsättningen är att detta skall leva vidare och bli en möjlig träffpunkt för våra seniorer även i framtiden.

Beslutsunderlag

Ansökan, dat 2023-06-16.

Marcus Larsson
Folkhälsostrateg

FÖRSLAG

Prioriterade insatsområden för folkhälsorådet Färgelanda Kommun 2024-2025

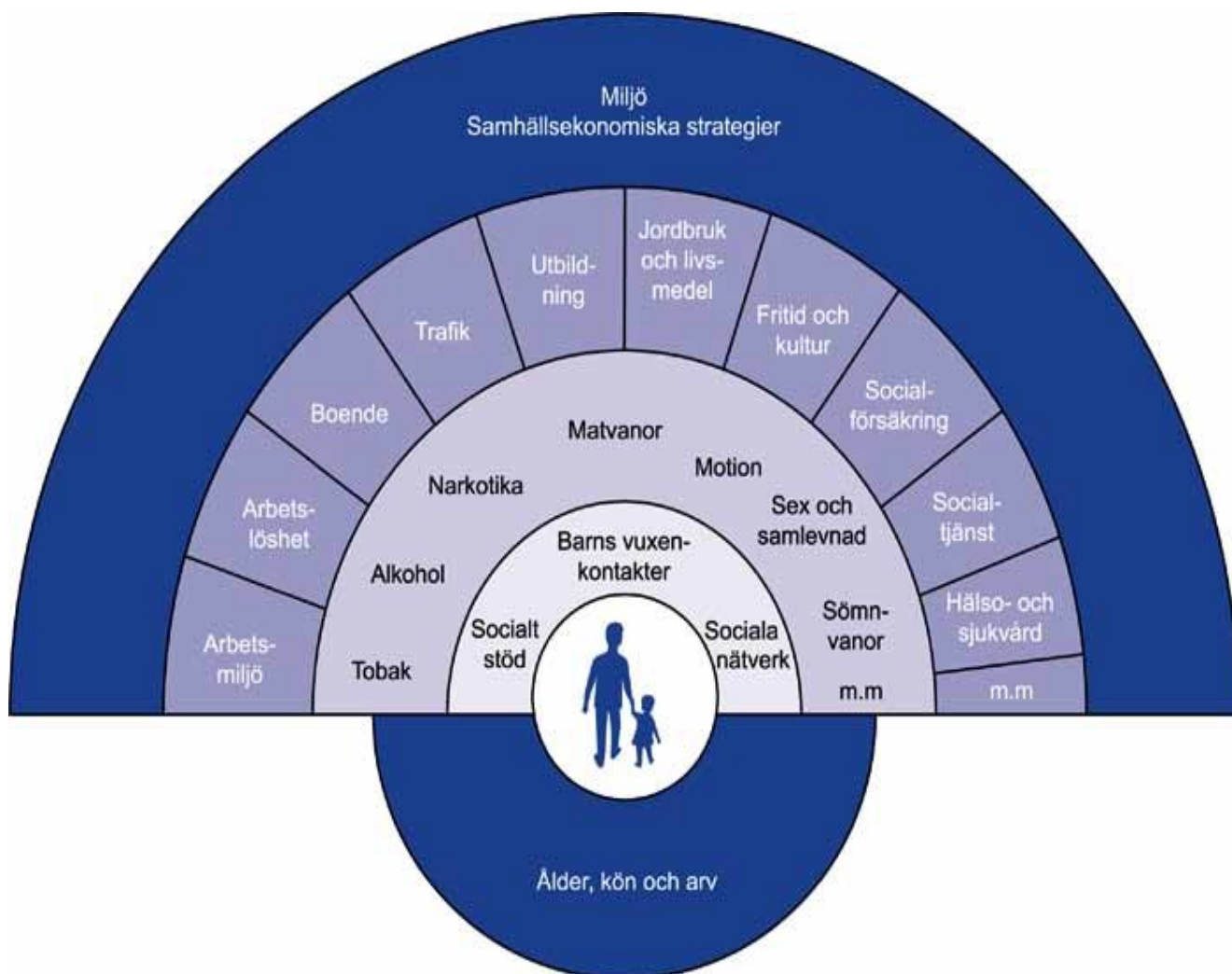
Innehållsförteckning

Folkhälsa.....	3
Utgångspunkt för de prioriterade insatsområdena.....	4
Prioriterade insatsområden	5
Barn och unga.....	5
Främja goda levnadsvanor.....	5
Psykisk hälsa.....	5

Folkhälsa

Folkhälsa handlar om hälsan i befolkningen, en god hälsa i befolkningen kännetecknas av hög livskvalitet, hög medellivslängd, låg sjuklighet och en jämlik hälsa mellan olika befolkningsgrupper. Folkhälsa innefattar individens egna val, livsstil och sociala förhållanden men också samhällets utformning så som miljön i omgivningen, möjlighet till delaktighet i samhället och andra strukturella faktorer, se figur nedan.

Figuren visar hälsans bestämningfaktorer, omarbetad efter Dahlgren & Whitehead, 1992.

Utgångspunkt för de prioriterade insatsområdena

De prioriterade insatsområdena har sin utgångspunkt framför allt i kommunens mål- och resursplan 2023-2025 samt norra hälso- och sjukvårdsnämndens mål- och inriktningsdokument för 2022-2023. Nationella styrdokument som Agenda 2030, barnkonventionen och de nationella målområdena för folkhälsopolitiken utgör bakgrund för prioriteringen. Även lokal statistik om hälsoläget i befolkningen samt avtalet om gemensamma folkhälsoinsatser mellan kommunen och norra hälso- och sjukvårdsnämnden ligger till grund. Exempel på indikatorer som användes som utgångspunkt är gymnasiebehörighet, ofrivillig ensamhet och

alkoholkonsumtion bland tonåringar.

Prioriterade insatsområden

Barn och unga

Detta område omfattar barn och ungas utveckling av såväl kognitiva, emotionella samt sociala färdigheter. Detta kan göras genom att främja en trygg skolgång, med mål om behörighet till gymnasiestudier samt möjligheter till fortsatta studier. Men också genom att främja goda matvanor, fysisk aktivitet, goda sömnvanor samt erbjuda en meningsfull fritid.

Att främja den psykiska hälsan görs delvis genom att fokusera på ovan nämnda faktorer. En psykisk ohälsa i barndomen kan leda till sämre skolresultat och sämre framtidsutsikter i vuxenlivet. Goda relationer är en grundförutsättning för god psykisk hälsa som grundläggs redan ifrån födseln och behöver värnas om hela under hela uppväxten. Därför är föräldrastöd prioriterat i folkhälsoarbetet.

Främja goda levnadsvanor

Genom att främja goda levnadsvanor kan man samtidigt förebygga en mängd sjukdomar. Dessa sjukdomar resulterar i stort lidande för individer och familjer samt är stora kostnader för samhället.

Äldre: Sett till den demografiska kurvan i kommunen så är detta en stor grupp som procentuellt sett kommer att öka. Sociala sammanhang, goda matvanor, fysisk aktivitet och känsla av meningsfullhet de friskfaktorer som folkhälsomyndigheten benämner tydligast kring denna målgrupp. Extra fokus på att arbeta för att få ner den ofrivilliga ensamheten.

Alkohol: I undersökningar kring användning av alkohol bland yngre samt andel unga som blir bjudna hemma på alkohol så ligger Färgelanda högt i jämförelse med andra närliggande kommuner. Ett aktivt arbete för att motverka bruk/missbruk av alkohol, narkotika, tobak, dopning och spel kan göras genom information till såväl skolelever som till vårdnadshavare.

Psykisk hälsa

Här är utgångspunkten att ge generella insatser för hela befolkningen, men också se till speciellt utsatta målgrupper och deras behov. Det kan t.ex handla om personer med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar och HBTQI-personer som vi vet generellt sett har en sämre psykisk hälsa. Det kan också handla om ofrivillig ensamhet. (Denna text kommer att uppdateras inför folkhälsorådet)

Handlingsplan suicidprevention 2023-2025

Bakgrund

På nationell nivå finns ett nationellt handlingsprogram för suicidprevention där visionen är att ingen ska behöva hamna i en sådan utsatt situation att suicid ses som den enda utvägen.

På regional nivå finns "Det goda livet i Västra Götaland- handlingsplan för suicidprevention 2020-2025. Den regionala handlingsplanen har en nollvision för suicid och ett delmål att antalet suicid i Västra Götaland ska minska med 40 procent till år 2025. Planen förväntas omhändertas även på delregional och lokal nivå, dvs av kommunerna (eller i lokal vårdssamverkan?!).

Dals-Eds kommun och Färgelanda kommun har valt att göra en gemensam lokal handlingsplan som utgår från nationell och regional nivå. Denna kompletteras med en separat aktivitetsplan i respektive kommun. I aktivitetsplanen anges mer detaljerat vilka insatser som ska genomföras, när, för vem, av vem och hur/när/av vem aktiviteten följs upp. Därmed beskrivs insatserna i handlingsplanen på en mer övergripande nivå.

Inledning

Suicid är ett komplext samhälls- och folkhälsoproblem som kräver många olika angreppssätt. Suicid är i sig ingen sjukdom. Det är inte ens nödvändigt att psykisk sjukdom ligger bakom. Däremot är psykisk sjukdom eller någon form av psykisk ohälsa en vanlig riskfaktor för suicid.

Att förebygga suicid innebär inte endast att ge hjälp i en akut situation, utan även ett långsiktigt arbete med målet att minska antalet suicid och suicidförsök. Det kan handla om att tidigt observera varningssignaler, identifiera, remittera, ge stöd till individer och grupper i särskilt utsatta situationer samt att utbilda personal.

Statistik visar att drygt tre svenskar tar sitt liv varje dag. Högst andel suicid genomförs av män och äldre personer, medan suicidförsök främst genomförs av kvinnor och yngre. I Sverige har antalet suicid kontinuerligt minskat i befolkningen sedan mitten av 1980-talet men planat ut det sista decenniet. I gruppen 15-24 år har antalet legat på en oförändrad nivå. I Västra Götaland inträffar ca 200 suicid varje år och uppskattningsvis görs 2000 suicidförsök. Vid suicidförsök finns ett större mörkertal än vid fullbordat suicid eftersom alla personer som gör suicidförsök inte söker sjukvård och därför inte registreras.

Fokusområde 1: Kunskap

Mål: En höjd kunskapsnivå som behålls över tid och en minskad stigmatisering kring suicid. kunskapsnivån skall vara adekvat utifrån verksamheten).

Syfte: Bättre bemötande till personer med psykisk ohälsa samt tydliggöra information om stöd. Medarbetare får bättre möjlighet att känna sig trygga i bemötande och att veta var stöd finns att få.

Insats: Kunskapshöjande utbildning utifrån verksamheternas behov och möjligheter. Grundläggande utbildning till beslutsfattare, chefer och ledare.

Indikator: Antal som har gått de olika utbildningarna i utbudslistan (se nästa sida) kring suicid. Att suicidprevention finns med i verksamheternas årshjul.

Utbud av lämpliga utbildningar:

- MHFA (Mental health first aid) [MHFA - Första hjälpen till psykisk hälsa | Karolinska Institutet](#)
- YAM (Youth Aware of Mental health) [Youth Aware of Mental health \(y-a-m.org\)](#)
- Psyk - E Bas Suicid (Karolinska Institutet) [Psyk-E bas suicid • Psyk-E bas](#)
- Stör döden [Stör Döden - Utbildning för lärare \(stordodenutbildning.se\)](#)
- Steg för livet-kampanjen (SPIV/VGR) [Steg för livet | Steg för livet \(stegforlivet.se\)](#)
- Psykisk livräddning SPIV [PLR profession - SPIV \(suicidprev.se\)](#)
- SPISS (Suicidprevention i svensk sjukvård) [Region Skånes öppna läraktiviteter \(golms.com\)](#)
- Våga fråga/Våga fråga e/Våga fråga pocket (Suicide Zero) [Suicidpreventiv utbildning för företag - Våga fråga-e \(suicidezero.se\)](#)
- Bemötande i socialtjänsten (Socialstyrelsen) [Socialstyrelsen utbildning](#)
- Livsviktiga snack (Suicide Zero) [Livsviktiga snack \(suicidezero.se\)](#)
- Korta filmer [Konsten att rädda liv - fem korta filmer om suicidprevention on Vimeo](#)

Fokusområde 2: **Samordning**

Mål: Ökad samordning berörda professioner samt få fram en tydlig och sammanhållen vårdkedja/processkarta/rutiner.

Syfte: Snabbare och tydligare väg till hjälp och stöd.

Insats: Skapa och/eller sprida en tydlig vårdkedja genom en processkarta/rutiner. Ökad användning av SIP.

Indikator: Att processkartan/rutiner medvetandegörs och används av berörda parter. Antal genomförda SIP.

Fokusområde 3: **Civilsamhället**

Mål: Att en samverkan mellan offentlig verksamhet och Civilsamhälle etableras och upprätthålls.

Syfte: Civilsamhälle och offentlig verksamhet behöver samverka för att motverka stigmatisering och psykisk ohälsa. Olika aktörer når olika personer och målgrupper på sina respektive arenor.

Insats: Uppmärksamma suicidpreventiva dagen. Erbjudna allmänna utbildningsinsatser.

Indikator: Beskrivning av vilka utbildningsinsatser som erbjuds och hur många som får del av dem.